

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์คำในพระธรรมเทศนาพื้นเมือง เพื่อสร้างแบบฝึกภาษา
ด้านนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการศึกษา โดยแยกกลุ่มตามหัวข้อ ดังนี้

1. ภาษาและทฤษฎีทางภาษา

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา
- 1.2 ความหมายและความสำคัญของภาษาถิ่น
- 1.3 โครงสร้างของภาษา
- 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภาษา

2. คำและการสร้างคำ

- 2.1 ความหมายของคำ
- 2.2 การสร้างคำ
- 2.3 จำนวนโวหาร

3. อักษรล้านนา

- 1.1 ความเป็นมาของอักษรล้านนา
- 1.2 ลักษณะอักษรธรรมล้านนา

4. คำและประโยค

- 1.3 ชนิดของคำ
- 1.4 ความหมายของประโยค
- 1.5 หน้าที่ของคำในประโยค

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและอักษรล้านนา
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

1. ภาษาและทฤษฎีทางภาษา

1.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2535, หน้า 620) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาษา คือ เสียงหรือกิริยาอาการที่ทำให้ความเข้าใจกันได้ คำพูด ถ้อยคำที่ใช้พูดกัน โดยปริยายหมายถึงคนหรือชาติที่พูดภาษานั้น ๆ เช่น นุ่งห่มและแต่งตัวตามภาษา หรือหมายความว่า มีความรู้ความเข้าใจ

เอกฉัท จารุเมธีชน (2537, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาษา คือ เครื่องมือสื่อความหมายให้สามารถกำหนดรู้ความประสงค์ของกันและกันได้ พร้อมทั้งตอบสนองให้ถูกต้องตามเจตจำนงของผู้สื่อความหมายออกไป ด้วยการพูด การเขียน รวมทั้งกิริยาอาการ เป็นต้น เช่น ครูบอกให้นักเรียนนำแปลงมาลบกระดานดำแล้วนักเรียนปฏิบัติตามได้ถูกต้องตามเจตนาของครู เป็นต้น

ประภาศรี สีหอำไพ (2538, หน้า 15) ได้ให้ความหมายว่า ภาษา คือ วิธีที่มนุษย์แสดงความรู้สึกลงใจสื่อความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ ภาษาจำแนกได้ตามวิธีการแสดงออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1. ภาษาถ้อยคำ คือ ภาษาที่แสดงออกได้โดยวิธีใช้ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายทางการพูดและการเขียน
2. ภาษาท่าทาง คือ ภาษาที่ใช้โดยการแสดงอากัปกิริยา ได้แก่ สีหน้า แววตา ท่าทาง เช่น การใช้นิ้วมือในภาษาใบ้ การรำละคร เป็นต้น

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2535, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาว่า ภาษาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด ความต้องการและอารมณ์ต่าง ๆ ภาษาขึ้นอยู่กับทุกแห่งหนในสังคมมนุษย์ ซึ่งมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดชีวิต มนุษย์รับและถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ จากบรรพบุรุษด้วยภาษา ภาษาจึงช่วยให้มนุษย์สามารถธำรงวัฒนธรรมไว้ได้

จากความหมายและความสำคัญของภาษา ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาษา คือ เครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันแสดงความรู้สึกลงใจ คิด อย่างมีระเบียบและมีความหมายตามที่ตกลงรับรู้เข้าใจตรงกัน และยังเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติอีกด้วย

1.2 ความหมายและความสำคัญของภาษาถิ่น

เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2541, หน้า 123) ได้ให้ความหมายของภาษาถิ่นว่า ภาษาถิ่น คือ ภาษาที่อยู่ในที่ใดที่หนึ่งซึ่งมีลักษณะทางภาษา – เสียง คำ ประโยค แตกต่างไปจากภาษามาตรฐาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่มากพอที่จะทำให้เกิดกลายเป็นอีกภาษาหนึ่งต่างหาก มีผู้ขยายความกว้างขึ้นอีกว่า ภาษาถิ่นอาจเรียกได้ว่าเป็น subsystems ของภาษา

ในภาษาหนึ่ง (language) ซึ่งความแตกต่างกันนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคนที่อยู่ต่างถิ่นกันมีสภาพสังคมที่ต่างกัน

จะเห็นได้ว่า ภาษาถิ่นกับภาษามาตรฐานคือภาษาเดียวกัน แตกต่างกันเฉพาะส่วนปลีกย่อยในเรื่องเสียง คำและความหมายบางอย่างเท่านั้น นอกจากนี้ก็คือ ภาษาที่กลุ่มผู้ใช้ภาษาใช้โดยมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันตามกาลเทศะด้วย

มณี พยอมยงค์ (2539, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของภาษาถิ่นว่า ภาษาถิ่น คือถ้อยคำที่พูดกันในภูมิภาคหนึ่ง หรือภาษาที่ประชาชนในที่ใดที่หนึ่งพูดจากันในชีวิตประจำวัน โดยใช้สื่อสารในท้องถิ่นของตนมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เริ่มตั้งแต่ในครอบครัวไปจนถึงชุมชน

สำเนียงภาษาถิ่นย่อมมีการเลียนเสียงกันมาตั้งแต่เริ่มพูด การพำสอนของมารดาบิดา ปู่ย่าตายายในหมู่บ้านของตน ชื่อวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ ชื่ออาหารการกิน มักจะถูกบัญญัติชื่อไว้ในท้องถิ่น เพื่อให้ลูกหลานใช้ติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันสืบต่อมา โดยไม่ทราบว่าเป็นคนตั้งชื่อสิ่งนั้น ๆ ขึ้นมา

สำหรับ ฉันทส ทงช่วย (2534, หน้า 11) กล่าวว่า ภาษาถิ่น หมายถึงภาษาย่อยของภาษาเดียวกันที่ใช้พูดแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ผู้พูดภาษานั้น ๆ อาศัยอยู่

จึงสรุปได้ว่า ภาษาถิ่นที่ใช้พูดสื่อสารกันเฉพาะบุคคลกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ สื่อความหมายเข้าใจกันเฉพาะในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งแต่ละถิ่นมีสำเนียงในการพูดที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำ สำนวน การเรียบเรียง แต่ถึงคำจะแตกต่างกันแต่ความหมายอาจไม่แตกต่างกันมากนัก

1.3 โครงสร้างของภาษา

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2516, หน้า 6) กล่าวถึงโครงสร้างของภาษาว่า จะประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. โครงสร้างเสียง ได้แก่ เสียงสำคัญในภาษาหรือที่เรียกกันว่าหน่วยเสียงในภาษาหนึ่ง ๆ ย่อมมีเสียงอยู่ชุดหนึ่งที่มีความจำกัดเช่น ภาษาไทยกลาง มีเสียงพยัญชนะอยู่ 21 เสียง มีเสียงสระเดี่ยว 18 เสียง มีเสียงสระประสม 3 เสียง และมีเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง

2. โครงสร้างทางไวยากรณ์ ได้แก่ การสร้างคำและสร้างประโยค

นอกจากโครงสร้าง 2 ส่วนนี้แล้ว ภาษายังประกอบด้วยองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอีก 2 ประการ คือ

1. วงศัพท์ ได้แก่ ถ้อยคำสำนวนทั้งปวงที่มีใช้ในภาษา ภาษาทุกภาษาย่อมมีวงศัพท์มากมาย วงศัพท์ย่อมมีเกิดใหม่ในภาษาและมีวงศัพท์บางคำหรือบางกลุ่มที่คนเลิกใช้ไปแล้ว ทั้งนี้เป็นธรรมชาติของภาษา

2. ความหมาย ถ้าขาดความหมายเสียแล้วภาษาก็ไม่เป็นภาษา ดังนั้นคำในภาษาทุกภาษาย่อมมีความหมายเสมอ

อยู่เคียง แซ่โฉ่ว และคณะ (2540, หน้า 14) กล่าวว่า ภาษาต้องประกอบด้วยระบบเสียง และระบบไวยากรณ์

ระบบเสียง ได้แก่ ระเบียบและกฎเกณฑ์ในภาษาแต่ละภาษาเกี่ยวกับชนิดและการประกอบกันของหน่วยเสียงในพยางค์หรือคำต่าง ๆ ในภาษา

ระบบไวยากรณ์ ได้แก่ ระเบียบและกฎเกณฑ์ในภาษาแต่ละภาษาเกี่ยวกับชนิดและการประกอบหน่วยคำให้เป็นคำ การเรียงคำให้เป็นวลี (ถ้ามี) และการเรียงคำให้เป็นประโยค

สรุปได้ว่า โครงสร้างของภาษาจะประกอบด้วย 2 ระบบ คือ ระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ ระบบเสียง คือ เสียงในภาษาที่จะมาประกอบกันเข้าเป็นพยางค์หรือคำ ระบบไวยากรณ์ คือ การประกอบหน่วยคำให้เป็นคำ และเรียงคำให้เป็นประโยค

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาษา

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2516, หน้า 151) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาษาว่า การเปลี่ยนแปลงทางภาษาเกิดขึ้นเมื่อชนชาติหนึ่งติดต่อกับอีกชนชาติหนึ่ง ภาษาของชนสองชาตินั้นอาจจะปะปนกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษากล่าวคือ ภาษาที่มาปะปนกันนั้นมี 2 ภาษาได้แก่ ภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่ากับภาษาที่มีอิทธิพลด้อยกว่า เมื่อชนชาติที่ใช้ภาษาติดต่อกันภาษาทั้งสองย่อมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งได้แก่

1. ถ้าภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่ามีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงภาษาที่มีอิทธิพลด้อยกว่าให้เปลี่ยนแปลงลักษณะทางภาษาเหมือนกับภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษาเช่นนี้เรียกว่าเปลี่ยนแปลงไปตามทฤษฎี superstratum คือ ภาษาที่มีอิทธิพลด้อยกว่ายอมรับลักษณะของภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่าเข้ามาใช้ในภาษาของตน

2. ถ้าภาษาที่มีอิทธิพลด้อยกว่ามีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่าให้เปลี่ยนแปลงลักษณะทางภาษาเหมือนกับภาษาที่มีอิทธิพลด้อยกว่าเรียกว่าเปลี่ยนแปลงไปตามทฤษฎี substratum หมายความว่า บุคคลผู้ใช้ภาษามีอิทธิพลด้อยกว่าจะเปลี่ยนแปลงลักษณะของภาษาที่เข้ามาให้มีลักษณะเหมือนกับภาษาประจำชาติของตนโดยพยายามคัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไข

ลักษณะบางประการของภาษาที่ขัดกับลักษณะภาษาของตนเองให้มีลักษณะเหมือนกับภาษาของตนเอง

เมื่อภาษาสองภาษามาปะปนกัน ภาษาหนึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงลักษณะให้เหมือนกับอีกภาษาหนึ่ง ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นมีอยู่หลายประการคือ

1. เปลี่ยนแปรในเรื่องเสียง
2. เปลี่ยนแปรในเรื่องแบบสร้างของภาษา
3. เปลี่ยนแปรในด้านวงศัพท์

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงมีหลายปัจจัยได้แก่ ตัวผู้พูดภาษา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และอาจมาจากการที่เรติดต่อกับชนชาติอื่น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลงได้ ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงของภาษานั้นมีอยู่หลายประการ คือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องเสียง การเปลี่ยนแปลงในเรื่องแบบสร้างของภาษา และการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวงศัพท์

2. คำและการสร้างคำ

2.1 ความหมายของคำ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 186) ได้ให้ความหมายว่า คำ เป็นนาม คือ เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งมีความหมายในตัว ประเภทของคำเช่น คำนาม คำกริยา คำบุรพบท

วรรณ แก้วแพรก (2532, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า คำเป็นปัจจัยในการใช้ภาษา เมื่อใช้ภาษาเราต้องอาศัยคำ ถ้าจะเปรียบแล้วคำเหมือนเม็ดโลหิตของภาษา เม็ดโลหิตช่วยให้คนมีชีวิตอยู่ได้ฉันใด คำก็ทำให้ภาษายังยืนอยู่ได้ฉันนั้น

มีนักภาษาหลายท่านได้ให้ความหมายของ คำ ไว้คล้ายคลึงกัน เช่น กมล การกุศล (2528, หน้า 47) กับ ดวงมน จิตรจันทร์ และ อาภาพรรณ วรรณโชติ (2529, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของ คำ สอดคล้องกันว่า คำ หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาและมีความหมาย ซึ่งบางคำเป็นคำมูล มีพยางค์เดียวบ้าง หลายพยางค์บ้าง และบางคำเป็นคำประสม

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2532, หน้า 5) กล่าวว่า คำที่ใช้ในตำราวจีวิภาค หมายความว่า เสียงที่พูดออกมาได้ความอย่างหนึ่งตามความต้องการของผู้พูด จะเป็นก็พยางค์ก็ตามเรียกว่าคำหนึ่ง บางคำก็มีพยางค์เดียว บางคำก็มีหลายพยางค์ และ อุบลรัตน์ พันธุมินทร์ (2536, หน้า 27) ได้ให้

คำจำกัดความของ คำ ว่า หมายถึงหน่วยที่มีความหมาย เป็นหน่วยที่สามารถปรากฏอิสระได้ และสามารถทำหน้าที่ในประโยคได้

จากความหมายที่นักภาษาได้ให้ความหมายไว้สรุปได้ว่า คำ หมายถึงหน่วยเสียงที่เปล่งออกมา มีความหมายตามความต้องการของผู้พูด คำหนึ่งอาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ คำสามารถปรากฏอิสระได้และสามารถทำหน้าที่ได้ในประโยค

2.2 วิธีการสร้างคำ

ภาษาทุกภาษาย่อมมีการขยายตัวตามความเจริญของมนุษย์ เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นภาษาก็ย่อมเจริญและขยายตัวตามไป วิธีการสร้างคำขึ้นใช้จึงมีความจำเป็นในแต่ละภาษาก็จะแตกต่างกันไป ซึ่งนักภาษาได้กล่าวถึงวิธีการสร้างคำไว้ ดังนี้

เอกนัท จารุเมธีชน (2535, หน้า 55) กล่าวถึงวิธีการสร้างคำในภาษาไทยไว้ดังนี้ คำไทยดั้งเดิมเป็นคำพยางค์เดี่ยวโดด ๆ หลังจากที่ได้รับการติดต่อสื่อสารกับชนชาติอื่นทางการค้า ศาสนา และทางการเมืองประกอบกับมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีจึงเกิดความจำเป็นในการเพิ่มคำเพื่อให้พอเพียงในการใช้ภาษา ทำให้มีการยืมคำและสร้างคำขึ้นใหม่หลายรูปแบบเกี่ยวกับการสร้างคำในภาษาไทยได้แยกกล่าวไว้เป็น 2 ชนิดกว้าง ๆ คือ การสร้างคำแบบไทยเดิมและการสร้างคำโดยได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่น

ผะอับ โปษกฤษณะ (2521, หน้า 29) ได้กล่าวว่า ภาษาทุกภาษาย่อมมีการขยายตัวตามความเจริญของมนุษย์ เมื่อสังคมกว้างขึ้น ภาษาก็ต้องขยายตัวไปตามความต้องการของมนุษย์ นักภาษาได้ประมวลวิธีการขยายตัวออกไปเป็น 8 ทาง ภาษาไทยก็ได้ขยายตัวไปตามลักษณะนั้น “จึงกล่าวได้ว่าภาษาไทยมีหลักในการสร้างคำตามแนวภาษาศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เกิดจากการแปรเสียง คือ เปลี่ยนเสียงเดิมให้เพี้ยนไป เสียงเปลี่ยนไป ความหมายก็เปลี่ยนไปด้วย ทำให้เพิ่มคำในภาษา
2. เกิดจากการเปลี่ยนเสียง คือ คำคำเดียวกันแต่เปลี่ยนเสียงให้ต่างกัน ก็มีความหมายต่างกัน
3. เกิดจากการประสมคำ คือ นำคำมารวมกันแล้วเกิดความหมายอีกอย่างหนึ่ง
4. เกิดจากการเปลี่ยนตำแหน่งคำ โดยเฉพาะคำโดด การเปลี่ยนตำแหน่งของคำย่อมทำให้ความหมายเปลี่ยนไป ทำให้เกิดคำขึ้นอีกคำหนึ่ง
5. เกิดจากการแปรความ คือ ขยายความหมายของคำให้เพิ่มขึ้น เกิดเป็นคำที่มีความหมายมากขึ้น

6. เกิดจากการเปลี่ยนความ คือ เดิมความหมายอย่างหนึ่งแล้วเปลี่ยนความตามนัยของคำนั้นอีกชั้นหนึ่ง

7. เกิดจากการนำคำภาษาอื่นมาใช้ ด้วยเหตุที่ชาติหนึ่งย่อมมีความสัมพันธ์กับชาติอื่น เช่น ทางศาสนา ทางสงคราม ทางการค้า ความสัมพันธ์ในทางภาษาย่อมเกิดตามมาด้วย ไทยเรามีความสัมพันธ์กับจีน เขมร โปรตุเกส อังกฤษ ฝรั่งเศส อินเดีย อิหร่าน จึงมีคำในภาษาเหล่านี้เข้ามาปนอยู่ในภาษาไทย บางทีก็ใช้เสียงเดิม บางทีก็แปลงให้เข้ากับเสียงของไทย เช่น ก๋วยเตี๋ยว เซก เสวย เขต กุหลาบ ขนมปัง ขจร ธรรม จารบี

8. เกิดจากการคิดตั้งคำขึ้นใหม่ คือ การบัญญัติคำขึ้นใหม่ บางทีก็อาศัยเสียงธรรมชาติหรือรูปร่าง บางทีก็อาศัยศัพท์ในภาษาอื่น

อยู่เคียง แซ่ควั (2540, หน้า 96) กล่าวถึงวิธีการสร้างคำในภาษาไทย ดังนี้

1. การประสมคำ คือ การนำคำมากกว่าหนึ่งคำมาเรียงกันตามลักษณะของภาษาไทย คือ คำหลักจะอยู่ต้น และตามด้วยคำขยายหรือส่วนขยาย การนำคำมาเรียงกันเกิดเป็นคำใหม่ที่อาจมีความหมายของคำที่เรียงกัน แต่ใช้เป็นชื่อเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือแทนกิริยาอาการบอกรสชาติก็ได้ หรืออาจมีความหมายใหม่ที่เกี่ยวเนื่องหรือไม่เกี่ยวเนื่องกับความหมายประจำคำของแต่ละคำที่นำมาเรียงกันก็ได้

2. การซ้อนคำ คือ การนำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาเรียงกัน ก่อให้เกิดความหมายใหม่

3. การซ้ำคำ คือ การออกเสียงคำใดคำหนึ่งมากกว่าหนึ่งครั้ง การซ้ำคำอาจมีการเปลี่ยนแปลงเสียงบางเสียง การซ้ำคำมีผลทำให้ความหมายเปลี่ยนไป

4. การเติมคำ หมายถึง การนำหน่วยคำไม่อิสระไปวางไว้ข้างหน้าหน่วยคำอื่น

5. การแปลงคำ สามารถกระทำได้ 3 วิธีใหญ่ ๆ ดังนี้

5.1 การแปลงคำโดยแปลงเสียงวรรณยุกต์

5.2 การแปลงคำโดยแปลงเสียงพยัญชนะต้น

5.3 การแปลงคำโดยแปลงเสียงสระ

เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์ (2541, หน้า 158) กล่าวถึง กระบวนการสร้างคำในภาษาไทยมีดังนี้

1. โดยวิธีผันเสียงวรรณยุกต์ (tone change) โดยเหตุที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ คำคำหนึ่งเมื่อเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์จากเสียงหนึ่งไปเป็นอีกเสียงหนึ่งทำให้ความหมายของคำนั้นเปลี่ยนไป

2. โดยวิธีการลดคำ (deletion) เกิดจากคำศัพท์ที่เอามาประสมกันทำให้เกิดมีคำหลายคำ รวมทั้งคำยืมที่มีหลายพยางค์ เวลานำมาใช้จะลดคำหรือพยางค์ให้เหลือน้อยลง เพื่อสะดวกในการออกเสียงคำนั้น ๆ โดยไม่ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป

3. โดยวิธีการยืมคำ (loaning) การยืมคำจากภาษาอื่น ภาษตระกูลอื่น ซึ่งมีใช้ตระกูลภาษาไทย รวมทั้งการยืมคำจากภาษาถิ่นที่อยู่ในกระบวนการสร้างคำในภาษาไทย คำที่ถูกยืมมาใช้เรียกว่า คำยืม วิธีการยืมคำมาใช้ในภาษาไทยมีอยู่ 3 วิธี คือ

3.1 โดยวิธียืมทั้งคำและเสียง เรียกว่าวิธีการยืมชนิดนี้ว่า ทับศัพท์ บางคำอาจนำมาดัดแปลงเปลี่ยนเสียงเล็กน้อยเพื่อให้ถูกกับลิ้นของคนไทย

3.2 โดยวิธียืมเฉพาะความหมาย

3.3 โดยวิธีบัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่

จากวิธีการสร้างคำที่นักภาษาศาสตร์ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปวิธีการสร้างคำได้ดังนี้

1. สร้างคำโดยการแปลงเสียง คือ แปลงเสียงวรรณยุกต์ แปลงเสียงพยัญชนะต้นและแปลงเสียงสระ

2. เติมคำ คือ นำหน่วยคำไม่อิสระมาเติมข้างหน้าหน่วยคำอื่น

3. ประสมคำ คือ นำคำมารวมกันแล้วเกิดคำใหม่ ซึ่งความหมายอาจมีความหมายตามความหมายคำที่นำมาประสมกัน หรืออาจมีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำที่นำมาประสมกัน

4. ซ้อนคำ คือ นำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาเรียงกัน ก่อให้เกิดความหมายใหม่

5. ซ้ำคำ คือ ออกเสียงคำใดคำหนึ่งมากกว่าหนึ่งครั้ง การซ้ำคำอาจมีการเปลี่ยนแปลงบางเสียง การซ้ำคำมีผลทำให้ความหมายเปลี่ยนไป

6. แปรความ คือ ขยายความหมายของคำให้เพิ่มขึ้น เกิดเป็นคำที่มีความหมายมากขึ้น

7. เปลี่ยนความ คือ เติมความหมายอย่างหนึ่งแล้วเปลี่ยนความตามนัยของคำนั้นอีกชั้นหนึ่ง

8. ยืมคำ คือ ยืมคำจากภาษาอื่น โดยวิธียืมคำทั้งคำและเสียง หรือยืมเฉพาะความหมาย

9. คิดตั้งคำขึ้นใหม่ คือ บัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่ซึ่งบางทีก็อาศัยเสียงธรรมชาติหรือรูปร่างบางทีก็อาศัยศัพท์ในภาษาอื่น

2.3 สำนวนโวหาร

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2525, หน้า 835) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สำนวน คือ ถ้อยคำที่เรียบเรียง บางทีก็ใช้ว่า สำนวนโวหาร เช่น สารคดีเรื่องนี้ สำนวนโวหารดี ความเรียงเรื่องนี้สำนวนโวหารลุ่ม ๆ ดอน ๆ ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง ถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่ง ๆ เช่น สำนวนฝรั่ง สำนวนบาลี ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด เช่น สำนวนเจ้าพระยาพระคลัง (หน) สำนวนยาขอบ สำนวนไม้เมืองเดิม ลักษณะนามใช้เรียกข้อความหรือบทประพันธ์รายหนึ่ง ๆ เช่น อิเหนา มีหลายสำนวน บทความ 2 สำนวน

วาสนา เกตุภาค (2534, หน้า 19) ได้กล่าวถึงความหมายของสำนวนว่า สำนวน หมายถึง โวหาร ทำนองพูด ถ้อยคำที่เรียบเรียง ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์ แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่ง ๆ บางท่านก็ให้ความหมายของสำนวนว่า คำพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมาแต่มีความหมายในคำพูดนั้น ๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลาย แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็อาจไม่เข้าใจทันทีต้องคิดจึงเข้าใจหรือบางทีคิดแล้วเข้าใจเป็นอย่างอื่นก็ได้

เอกฉัท จารุเมธีชน (2535, หน้า 116) ได้กล่าวถึงสำนวนว่า สำนวนคงมีอยู่ในภาษาพูดของคนไทยมานานก่อนที่จะมีภาษาเขียนเพราะในศิลาจารึกหลักที่หนึ่งของพ่อขุนรามคำแหง ได้มีสำนวนไทยปรากฏอยู่แล้ว เช่น

“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”	=	บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์
“เจ็บท้องข้องใจ”	=	มีเรื่องเคียดแค้น
“ไพร่ฟ้าหน้าใส”	=	ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข

จากการที่มีสำนวนปรากฏในภาษาเขียนครั้งแรกของไทยเช่นนี้ จึงให้เห็นว่าสำนวนไทยมีใช้ในภาษาพูดมานานแล้ว

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2523, หน้า 195) ได้กล่าวถึงการใช่วิหารว่า การใช่วิหาร ได้แก่ การใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เป็นการแสดงข้อความออกมาในทำนองต่าง ๆ เพื่อให้เรื่องที่กล่าวถึงมีเนื้อความดี ได้รับความหมายแจ่มแจ้งเหมาะสม น่าอ่าน ชวนสนใจติดตาม ในการเขียนเรื่องเราอาจใช้โวหารต่าง ๆ กันแล้วแต่ข้อความที่จะกล่าว อาทิเช่น ข้อความตอนใดเหมาะแก่การเล่าเรื่อง ำพันพรรณนา เปรียบเทียบ หรือสั่งสอนชี้แจงแถลงความ ก็ใช้ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร หรือสาธกโวหารตามลำดับ

เสนีย์ วิลาวรรณ (2533, หน้า 136) ได้กล่าวว่า โวหาร คือท่วงทำนองในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ หรือเกิดความรู้สึกตรงตามความมุ่งหมายของผู้เขียน โวหารจึงเป็นไปตามประเภทและความมุ่งหมายของเนื้อเรื่องที่เขียน

โดยทั่วไปแล้ว โวหารแบ่งออกได้ 3 ชนิด คือ

บรรยายโวหาร คือกระบวนความแจ่มแจ้งเรื่องอย่างละเอียดแจ่มแจ้ง หรือให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นจริงแจ่มชัด โวหารชนิดนี้ใช้กับเรื่องเล่าประวัติ ดำเนิน รายงานหรือจดหมายเหตุ

พรรณนาโวหาร คือกระบวนความเล่าเรื่องเพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านเกิดภาพพจน์ อารมณ์ คล้อยตามไปกับข้อความนั้น ๆ โวหารชนิดนี้ใช้กับเรื่องสคดี ชมถิ่นฐานบ้านเมือง บรรยายลักษณะรูปพรรณสัณฐานหรือคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ

เทศนาโวหารหรืออภิปรายโวหาร คือกระบวนความโน้มน้าวผู้อ่านให้เกิดความเห็น ความเชื่อเห็นดีเห็นงามไปกับข้อความนั้น โวหารชนิดนี้ใช้กับเรื่องที่เป็นคำสอน โอวาท การอภิปราย ชักชวนหรือโต้แย้ง

นอกจากโวหารที่สำคัญดังกล่าวมาแล้ว ในการเรียงความยังนิยมใช้อุปมาโวหารและสาธกโวหารแทรกในโวหารสำคัญข้างต้นเพิ่มขึ้นอีก คือ

อุปมาโวหาร คือกระบวนความเปรียบเทียบ ใช้แทรกในพรรณนาโวหาร เพื่อช่วยให้ข้อความแจ่มชัดคมคาย

สาธกโวหาร คือกระบวนความที่ยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างประกอบ เพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้นนิยมแทรกในเทศนาโวหารและบรรยายโวหาร

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า สำนวนโวหารสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร สาธกโวหาร เทศนาโวหาร ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน หากผู้ใช้ภาษารู้จักเลือก โวหารอันเหมาะสม สรรหา เนื้อความมาใช้ที่เหมาะสมก็จะทำให้บรรลุเป้าหมายของการใช้ภาษา

3. อักษรล้านนา

3.1 ความเป็นมาของอักษรล้านนา

ฉันทส ทองช่วย (2534, หน้า 44) กล่าวว่าตัวอักษรของชาวไทยถิ่นเหนือซึ่งอาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน อันได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และบริเวณทางเหนือขึ้นไป เป็นกลุ่มของคนชาติไทยที่มีอำนาจปกครองตั้งบ้านเมือง มีพระมหากษัตริย์ปกครองเป็นปึกแผ่นอยู่ก่อนที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงตั้งอาณาจักรสุโขทัยเป็นราชธานี และในเมื่อมีราชอาณาจักรสุโขทัยแล้ว แม้อำนาจของสุโขทัยจะยิ่งใหญ่แผ่ขยายกว้างขวางออกไปทุกทิศทาง ก็มีได้ขยาย

อำนาจเข้าไปมีอิทธิพลเหนืออาณาจักรล้านนาได้ ไทยล้านนาจึงมีประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งเป็นของตนเอง โดยเฉพาะมีพระมหากษัตริย์ที่ทรงความสามารถ ได้รับการยกย่องในประวัติศาสตร์หลายพระองค์ เช่น พระนางจามเทวี ที่ทรงยกไพร่พลจากลพบุรีขึ้นมาครองหริภุญชัย เมื่อ พ.ศ. 1205 ทรงพาพระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญพระไตรปิฎกจำนวน 500 รูปไปด้วย พระไตรปิฎกนี้จะต้องเขียนเป็นตัวอักษรอย่างใดอย่างหนึ่ง มีศิลาจารึกหลายแผ่นซึ่งพบในแคว้นล้านนา และมีคัมภีร์ที่จารลงบนใบลานเป็นจำนวนมาก ยังคงเหลือปรากฏอยู่ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน แสดงให้เห็นว่าชาวไทยล้านนาได้สร้างตัวอักษรไทยล้านนาขึ้น และได้ใช้อยู่ก่อนที่จะมีอักษรไทยสมัยพ่อขุนรามคำแหง แต่ภายหลังที่ได้มีอักษรไทยขึ้นแล้ว ไทยล้านนาก็ได้รับอิทธิพลอักษรไทยเข้าไปใช้ด้วยเหมือนกัน รูปอักษรไทยล้านนาได้รับอิทธิพลมาจากรูปอักษรมอญเป็นสำคัญ แต่ตอนหลังได้รับอิทธิพลของอักษรไทยสมัยสุโขทัยเข้าไปประกอบด้วย แต่ด้านระบบอักษรวิธีหรือการสะกดตัวยังคงอาศัยแบบอักษรมอญ คือ ตัวสะกดตัวตามหนังสือไทยล้านนายังคงเอาอักษรมาซ้อนกัน แทนที่จะเขียนเรียงตาม ๆ กันบนบรรทัดเดียวกันไปตามลำดับ การเขียนสระมีทั้งเขียนไว้บนและล่างของตัวพยัญชนะ

สิงฆะ วรรณสัย (2526, หน้า 1-3) ได้กล่าวว่า อักษรล้านนาไทยเป็นตัวอักษรเก่าแก่รุ่นเดียวกับอักษรมอญ อักษรพม่า มีลักษณะกลมป้อมแบบเดียวกัน แต่มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้าง ก็คงคล้ายกับตัวอักษรไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะผัดแผกแตกต่างกันลายสื่อไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหง

กรณีการ วิมลเกษม (2526, หน้า 1) ได้กล่าวว่า คนชาติไทยมีตัวอักษรของตัวเองใช้มาเป็นเวลาช้านานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยหรือประเทศอื่น ๆ เช่น ไทยอาหม ไทยคำตี้ ในประเทศอินเดีย ไทยใหญ่ ไทยจีน ไทยมว ซึ่งอาศัยในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมสหภาพพม่า และไทยคำ ไทยขาว ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น เฉพาะในประเทศไทยนั้น ก่อนที่จะรวบรวมเป็นราชอาณาจักรไทย คนไทยแต่ละภาคก็มีตัวอักษรของตนเองใช้ กล่าวคือทางภาคกลางและใต้ใช้อักษรแบบสุโขทัย ซึ่งมีการวิวัฒนาการมาเป็นอักษรไทยกลางปัจจุบัน ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้อักษรธรรมอีสานหรืออักษรไทยน้อย ส่วนทางภาคเหนือ มีอักษรใช้ถึง 3 ชนิด คือ อักษรธรรมล้านนา อักษรฝักขาม และอักษรไทยนิเทศหรือขอมเมือง

จากความคิดเห็นเหล่านี้ พอจะสรุปได้ว่าอักษรล้านนาเป็นอักษรที่เก่าแก่รุ่นเดียวกับอักษรมอญและอักษรพม่า ซึ่งมีลักษณะกลมป้อมแบบเดียวกัน

3.2 ลักษณะอักษรธรรมล้านนา

อักษรธรรมล้านนาจะมีรูปดังนี้

พยัญชนะ

ก	ข	ค	ฅ	ง	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ	ฎ		
ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ	ต	ถ	ท	ธ	น	บ	ป	ผ
ฝ	พ	ฟ	ภ	ม	ย	ร	ล	ว	ศ	ษ	ส	
ฮ	ฬ	อ	ฮ									

สระ

สระลอย

๕๓ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕
 อะ อา ออ ออ ออ ออ
 ๕๓๖ ๕๓๗
 เอ โอ

ตัวเลขมี 2 ชนิด ได้แก่

ตัวเลขในธัมม์

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ตัวเลขโหรา

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

4. คำและประโยค

4.1 ชนิดของคำ

เอกฉันท จารุเมธีชน (2535, หน้า 63) ได้จำแนกชนิดของคำเป็น 7 ชนิด ใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คำนาม คือ คำที่เป็นชื่อของคน สัตว์ สถานที่ สิ่งของ และกิริยาอาการต่าง ๆ ในภาษาคำนามนี้เมื่ออยู่ในประโยคจะปรากฏในตำแหน่งประธานและกรรม บางครั้งอาจอยู่ในตำแหน่งของคำอุทาน
2. คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนนาม หรือข้อความ หรือข้อความที่กล่าวมาแล้วเพื่อไม่ต้องการกล่าวนามหรือข้อความนั้นซ้ำอีก เพราะภาษาต้องการความไพเราะและความสละสลวย หมดยกเด็กเลี้ยงปลา
3. คำกริยา คือคำที่แสดงอาการของคำนามและคำสรรพนาม หรือแสดงการกระทำของประธานในประโยค คำกริยาต้องอยู่ในตำแหน่งของคำกริยาในประโยคเสมอ ถ้าอยู่ในตำแหน่งอื่นไม่จัดว่าเป็นคำกริยา
4. คำวิเศษณ์ คือ คำที่ทำหน้าที่ประกอบคำนาม คำสรรพนาม และคำวิเศษณ์ด้วยกันให้ได้ความชัดเจนยิ่งขึ้น คำที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์
5. คำบุรพบท คือ คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค เพื่อให้รู้ว่าคำหรือประโยคที่อยู่หลังคำบุรพบทนั้น มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคำที่อยู่ข้างหน้าอย่างไร
6. คำ สันธาน คือ คำพวกหนึ่งที่ใช้เชื่อมหรือต่อถ้อยคำให้ติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมต่อ

7. คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาโดยไม่คำนึงถึงความหมายในขณะที่เปล่งคำแต่จะแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้พูด

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าชนิดของคำแบ่งออกเป็น 7 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุรพบท คำสันธาน คำอุทาน ซึ่งแต่ละคำจะทำหน้าที่แตกต่างกันไป

3.2 ความหมายของประโยค

กำชัย ทองหล่อ (2537, หน้า 407) ได้จำแนกประโยคทุกชนิดออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่เป็นประธานของประโยคเรียกว่าภาคประธาน ส่วนที่แสดงหรือแสดงความเป็นไปของภาคประธานเรียกว่าภาคแสดง

ภาคประธานประกอบไปด้วย บทประธานและบทขยายประธาน ภาคแสดงประกอบไปด้วยบทกริยา บทขยายกริยา บทกรรม และบทขยายกรรม

ส่วนบทเชื่อมนั้นไม่เกี่ยวข้องกับส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยค แต่เป็นบทที่ทำหน้าที่เชื่อมบทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นชัด

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2533, หน้า 111) ได้ให้ความหมายของประโยคไว้ว่า ประโยคเป็นการนำคำมาเรียบเรียงให้คำแต่ละคำมีความสัมพันธ์กัน และมีความหมายสมบูรณ์ชัดเจน ว่าใครทำอะไร หรือใครทำอะไรใคร การพิจารณาว่าข้อความใดเป็นประโยคหรือไม่ จะต้องพิจารณาที่ความหมายของประโยคว่ามีความสมบูรณ์ชัดเจนหรือไม่ ประโยคในภาษาไทยบางครั้งก็ละประธานบ้าง ละกรรมบ้างไว้ในฐานที่เข้าใจเหลือแต่เพียงกริยาคำเดียวก็มี แต่จะต้องมีประโยคสถานการณ์ต่อเนื่องมาก่อน ส่วนใหญ่มักใช้ในการสนทนาหรือพูดคุยกันเท่านั้น

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2523, หน้า 52) ได้กล่าวถึงความหมายของประโยคว่า ประโยคเป็นความสัมพันธ์ของกลุ่มคำที่ให้ความหมายอย่างสมบูรณ์ ตามปกติมักจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ภาคประธาน กับ ภาคแสดง

วาสนา เกตุภาค (2534, หน้า 17) ได้กล่าวว่า ประโยค คือ กลุ่มคำอิสระซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นข้อความ มีภาคประธาน และมีความหมายสมบูรณ์

กิติ วรรณจิต (2538, หน้า 21) ได้กล่าวถึงประโยคว่า ประโยคหมายถึง คำพูด หรือข้อความที่ได้ความบริบูรณ์ตอนหนึ่ง ๆ เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม

โครงสร้างของประโยค แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ

ภาคประธาน ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค สำหรับส่วนขยายประธานก็นับรวมอยู่ในภาคประธานด้วย

ภาคแสดง ทำหน้าที่แสดงการกระทำของประธาน เพื่อให้ประโยคมีความชัดเจนขึ้น
ภาคแสดงประกอบด้วย กริยา ขยายกริยา กรรม ขยายกรรม

สรุปได้ว่าประโยคจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ภาคประธานและภาคแสดง
และประกอบด้วยบทต่างๆ 7 บท คือ บทประธาน บทขยายประธาน บทกริยา บทขยายกริยา
บทกรรม บทขยายกรรม และบทเชื่อม

ภาคประธาน ประกอบด้วย บทประธานและบทขยายประธาน

ภาคแสดง ประกอบด้วย บทกริยา บทขยายกริยา บทกรรม และบทขยายกรรม

ส่วนบทเชื่อมนั้นไม่เกี่ยวข้องกับส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยค แต่เป็นบทที่ทำหน้าที่เชื่อม
บทกับบท ประโยคกับประโยค หรือทำหน้าที่เสริมความให้เด่นชัด

3.3 หน้าที่ของคำในประโยค

เรื่องเดช ปันเขื่อนขัติ (2541, หน้า 180) กล่าวถึงหน้าที่ของหมวดคำในประโยคว่ามีอยู่ด้วยกัน 8 หน้าที่ได้แก่

1. เป็นประธานของประโยค
2. เป็นกรรมของประโยค
3. เป็นกริยาของประโยค
4. ขยายนาม
5. ขยายกริยา
6. เชื่อมคำในประโยค
7. เสริมประโยค
8. คำร้อง-เรียก

หน้าที่ของคำทั้ง 8 หน้าที่ดังกล่าวในประโยคภาษาไทยเป็นหน้าที่ที่มีได้ผูกขาดว่าต้อง
ทำหน้าที่นั้นอย่างเดียวเสมอไป คำใดทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคและเป็นกรรมของประโยค
ได้คำนั้นจัดเป็นคำนาม คำใดสามารถใช้แทนคำนามดังกล่าวได้ คำนั้นจัดเป็นคำสรรพนาม คำใด
ทำหน้าที่ขยายคำนามเพื่อทำหน้าที่เป็นนามวลีได้ คำนั้นจัดเป็นคำคุณศัพท์ คำใดทำหน้าที่แสดง
อาการของประโยคได้ คำนั้นจัดเป็นคำกริยา คำใดทำหน้าที่ขยายคำกริยาเพื่อทำหน้าที่กริยาลีใน
ประโยคได้ คำนั้นจัดเป็นคำวิเศษณ์ คำใดทำหน้าที่เชื่อมคำหรือวลี ให้เป็นวลีต่าง ๆ เช่น ระหว่าง
คำนามกับคำกริยา หรือระหว่างประโยคหนึ่งกับอีกประโยคหนึ่งเรียกว่าคำเชื่อม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและอักษรล้านนา

ศิริวรรณ ต้อยวง (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสร้างชุดการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยอาศัยระบบการผลิตชุดการสอนแผนจุฬา (Chulalongkorn University Plan For Multi-Media Instructional : Package Production) หรือ “CHULA PLAN” เป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอน คือ ชุดที่ 1 ประวัติอักษรล้านนา ชุดการสอนที่ 2-6 พยัญชนะ ชุดการสอนที่ 7-9 สระและวรรณยุกต์ ชุดการสอนที่ 10 – 12 การประสมอักษร โดยทดลองกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ผลการศึกษาปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.86/91.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ศิริ ผิวชัย (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เพื่อการอ่านและการเขียนภาษาล้านนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนภาษาล้านนามาก่อน ผลการศึกษาพบว่า

1. การสร้างและใช้บทเรียนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
2. ผลการทดสอบการอ่านภาษาล้านนาอยู่ในระดับดีมาก คือ 87 %
3. ผลการทดสอบการเขียนภาษาล้านนาอยู่ในระดับปานกลาง คือ 61.8%

ปริญานุช อนุสุเรนทร์ (2540) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์คัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลเข้าพรรษาของล้านนา กรณีศึกษาจาก 4 วัด ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน จากการศึกษาด้านรูปแบบสามารถจำแนกเป็น รูปแบบการประพันธ์ และรูปแบบการนำเสนอเรื่อง รูปแบบการประพันธ์มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ส่วนใหญ่จะเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทร้อยรูปแบบการนำเสนอเรื่องแบ่งได้ 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง การเกริ่นนำเรื่อง ประกอบด้วย คำภาษาบาลี + การกล่าวกับผู้ฟังธรรม – การกล่าวถึงเรื่องที่จะกล่าวต่อไป ส่วนที่สอง การนำเสนอเนื้อเรื่อง มี 3 ลักษณะ คือ ผู้แตงนำข้อธรรมะมากล่าวและอ้างเป็นพุทธคำรัส การอ้างพระพุทธรองค์เป็นผู้เล่าเรื่อง และการอ้างเรื่องจากพระสูตรมีพระอานนท์เป็นผู้เล่า กลวิธีการนำเสนอเนื้อเรื่องมี 2 กลวิธี คือ ธรรมาธิษฐาน การนำหลักธรรมมากล่าวโดยตรง มีการอธิบาย กล่าวเปรียบเทียบ และการยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น บุคลาธิษฐาน การสร้างเป็นเรื่องราวและแฝงหลักธรรมไว้ภายในเรื่อง ส่วนที่สาม การลงจบเรื่อง ประกอบด้วย การให้พรแก่ผู้ฟังธรรม + การกล่าวขำเรื่องทีกล่าวมาแล้ว + คำภาษาบาลี

ด้านเนื้อหา มุ่งนำเสนอแนวคิดจากหลักธรรมคำสอนทางศาสนา แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมโดยตรง และกล่าวสอนผู้ฟังถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อการพัฒนาจิตใจตนเองหรือการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

การใช้ภาษา ส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่น มีทั้งคำภาษาท้องถิ่นล้านนาแท้ ๆ และการนำ คำภาษาไทยกลาง คำบาลีสันสกฤตมาใช้โดยเปลี่ยนเสียงไปตามภาษาท้องถิ่น และมีข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ภาษาไทยกลางล้วน ๆ ลักษณะการใช้ภาษาโดยทั่วไปเป็นภาษาพูดที่เรียบง่าย แต่ก็มีการเล่นคำ การใช้ภาษาเพื่อแสดงภาพพจน์ หรือแสดงความรู้สึกต่าง ๆ โดยการพรรณนา อุปมาเปรียบเทียบ อุปลักษณะ บุคลาธิษฐาน และการใช้ภาษาที่สื่อความหมายโดยนัย เพื่อสื่อเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วิรุทธ นาคเจริญ (2545) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้เทศน์ในพิธีศพแบบ ล้านนา ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมที่ใช้เทศน์ประกอบในพิธีศพแบบล้านนานั้น ในปัจจุบันได้มีการใช้วรรณกรรมอยู่ 3 ประเภท รูปแบบแรกเป็นวรรณกรรมประเภทอนิสงส์ มีทั้งสิ้น 5 เรื่อง ซึ่งจะมีเนื้อหาที่กล่าวถึงการชักชวนให้ผู้ไปร่วมงานศพได้ไปร่วมกันทำกิจกรรมทางศาสนา โดยมี การบอกถึงผลบุญที่จะได้รับหากได้กระทำกิจกรรมทางศาสนาตามที่ระบุในเนื้อหา รูปแบบที่สอง คือวรรณกรรมคำสอน มีจำนวนทั้งสิ้น 7 เรื่อง เนื้อหาจะเป็นการสั่งสอนให้ผู้ฟังได้เข้าใจหลักธรรม ทางศาสนา และมีแทรกการสอนเรื่องการวางตนในสังคมชุมชน ส่วนในประเภทสุดท้ายคือ วรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ถูกใช้ตามความนิยมในท้องถิ่น เช่น วรรณกรรมมหาชาติ วรรณกรรม ตำนานและการปาฐกถาธรรม เป็นต้น

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

วิทย์ พุกษาธารกุล (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างแบบฝึกการอ่านเขียนตัวอักษร ล้านนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาปรากฏว่า แบบฝึกและแบบทดสอบ ที่สร้างขึ้นทั้งหมด มีประสิทธิภาพทางด้านทักษะการอ่านออกเสียง ทักษะการเขียนเป็น 87/85 แสดงให้เห็นว่า แบบฝึกและแบบทดสอบที่สร้างขึ้นทั้งหมด มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนดไว้

สุดาพร บัวดก (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. แบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา โดยการเปล่งหน่วยเสียงตัวสะกดที่สร้างขึ้นประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้แบบฝึกและคู่มือแบบฝึกการอ่านและการเขียน คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราทำให้นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับวิธีการอ่านออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าแบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการออกเสียง และการเขียนคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราได้

สุพรรณิ ไชยเทพ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพที่ 90.49/83.46

2. แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น เมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนแล้วสามารถช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยได้ถูกต้องสูงขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทน์ โปธาเกียง (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากเพื่อการสอนซ่อมเสริม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากที่สร้างขึ้น ได้ยึดหลักการ คือ มีจุดมุ่งหมายในการฝึกที่ชัดเจนเป็นไปตามลำดับความยากง่าย คำนี้ถึงความแตกต่างของเด็กมีคำชี้แจงที่ชัดเจน มีความถูกต้อง มีหลายแบบ เหมาะสมกับเวลาและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการฝึกฝนหลาย ๆ ครั้งเพื่อให้เกิดทักษะในการเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง

2. ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำยากระหว่างการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยการใช้แบบฝึกแตกต่างกันในทางที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพวรรณ นามแก้ว (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ค ม ก บ เป็นตัวสะกดสำหรับนักเรียนชายเขาเผ่ากระเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ค ม ก บ เป็นตัวสะกดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.26/80.00 ซึ่งสูงตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้และนักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจในการทำแบบฝึก

2. คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่า แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำนี้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ค ม ก บ เป็นตัวสะกด

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกของนักเรียน ซึ่งควรมีวิธีการฝึกหลาย ๆ แบบ อาจเป็นการคัด การเขียนคำ หรือเขียนตรงกับภาพที่กำหนด โดยใช้แบบฝึกที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้นักเรียนไม่เบื่อที่จะฝึก นอกจากนี้ แบบฝึกยังมีประโยชน์สำหรับครูผู้สอน ทำให้ทราบการพัฒนาของนักเรียนเห็นข้อบกพร่องในการเรียน ซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงทันที เป็นการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการด้านการเรียน